

Nr 9 oktober 2010

Finlands

Synskadade

4 FSS ögonskydds-
kampanj fem år

8 Assistans-
diskussion i Vasa

11 Talsyntesen Samuel
lanserades

Innehåll Nr 9/10

- 3** Ledaren: Läsning för alla?
- 4** FSS ögonskyddskampanj fem år
- 8** VAMPO och personlig assistans i Vasa
- 11** Talsyntesen Samuel lanserades
- 14** En kurs i punktskrift
- 16** Solveig Sjöstedt minns Johanna Enqvist
- 18** Annonser: FSS informatörsverksamhet
- 19** Annonser: Vill du stöda vår verksamhet?
- 20** Meddelanden
- 22** Meddelanden från distrikten
- 26** Annonser: Punktskrift till nytta och nöje
- 27** Annonser: Seminarium med Jenny Lexhed

Finlands Synskadade är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade.

Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 99. Nummer 10/2010 utkommer 8.12, manusstopp 17.11.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Parisgränden 2 A 1, 00550 Helsingfors
Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sofia Stenlund
Tfn 09-6962 3017

e-post: sofia.stenlund@fss.fi

Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar: Tina Dunderfelt, tfn 09-6962 3010 e-post: tina.dunderfelt@fss.fi

Pärmbild: Den vita kappen

Foto: Sofia Stenlund

ISSN 0789-5739

Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino,
Helsingfors 2010

Läsning för alla?

Idag finns det flera format som gör litteratur tillgängligt för fler människor. Taktila böcker, punktskriftsböcker, talböcker och böcker i storstil, för att nämna några. Det finns särskilda bibliotek för dessa och även särskilda läroböcker. Men systemet är väldigt långt ifrån jämlikt.

Det vi bör sträva efter är att alla människor ska få tillgång till alla böcker när de vill, samtidigt som alla andra och till dess har vi långt att gå.

Flera internationella synskadeorganisationer har nu gått samman för att råda bot på den akuta situationen, och behovet är större än man tror. Det är inte bara synskadade personer som har nytta av audiellt material, inläst eller uppläst av talsyntes, utan målgruppen är större än så.

Det finns personer som på grund av fysiska svårigheter inte kan hålla i en bok, det finns personer med lässvårigheter eller personer som lättare kan ta till sig tal än skrift.

Idag är upphovsrättslagstiftningen och

förlagen starkare än de personer som behöver böcker i anpassat eller tillgängligt format. Än idag är det svårt att till fullo utnyttja de tekniska förutsättningar som de facto finns eftersom den litterära utgåvans utgivningsområde är begränsat.

Den generella uppfattningen är förstående. Ingen vill medvetet hindra någon annan att läsa en bok. Men när lagstiftningen försvårar och det kanske börjar kosta något, svalnar intresset betydligt.

I detta nummer berättas också om den finlandssvenska talsyntesen Samuel, som är gjord exklusivt gjord för Svenskfinland, sådant är vi minoritetsgrupper inte bortskämda med i alltför stor utsträckning. Men även där finns ett stort arbete kvar, även om vi har redskapen och metoderna behöver vi full tillgång och delaktighet till materialet och källan.

Tillgänglighet och ett hinderfritt samhälle har många fler delbetydelser än man kommer att tänka när man hör begreppen.

- Niclas och Jenny bär alltid skyddsglasögon under fyrverkeri.

FSS ögonskyddskampanj fem år

I år är det femte gången FSS delar ut skyddsglasögon i skolorna. Det var FSS hedersordförande och tidigare förbundsordförande Arto Vanhanen som fungerade som initiativtagare till projektet. Arto Vanhanen var även utdelare av skyddsglasögonen det första året och i denna text ger han ett större perspektiv till sammanhanget.

I Finland sker årligen ca 50 000 olyckor som leder till ögonskador. Hälften av dem sker i arbetslivet, den andra hälften i trafiken och under fritiden. En del av dem leder till bestående synskador. Sportgrenar såsom ishockey, bollspel och boxning kan förorsaka ögonskador. Skyddsvisirer vid ishockeyspel borde vara obligatoriska i alla åldrar. Vid pilkastning kan den sylvassa pilspetsen förorsaka obotlig skada i ögat. En hård snöboll som träffar ögat kan skada det. Samma gäller knytnävsslag i ansiktet.

Stänk i ögonen av frätande kemikalier kan ge allvarliga ögonskador. Att stå för nära midsommareldar eller öppna eldstäder kan också vara farligt. Sprakande gnistor kan träffa hornhinnan och bränna hål på den. Dessa skador kan hindras med skyddsglasögon. Förutom nämnda faror vill synskadeförbunden i Finland påminna om vikten av att använda solglasögon redan från unga år. De skyddar mot UV-strålning och hindrar därmed uppkomsten av starr och förtvinning av ögats näthinna. Det finns dock ännu farligare ögonhot än de ovan nämnda.

Skrämmande laser

I dagens teknologiska samhälle har den starkt ökade användningen av laserstrålar, speciellt den gröna lasern, blivit ett allvarligt hot för våra ögon. Det gröna laserljuset skadar inte bara ögonen utan även huden. Det används i allmänhet vid kirurgiska ingrepp och till att skära i metall men kan av ansvarlösa personer

■ FSS informatör Hannibal Björkstam delade ut skyddsglasögonen i Pargas år 2008.

missbrukas med allvarliga följder. I år utsattes två finländska poliser i sin bil för grön laser från en lägenhet som de passerade. De ådrog sig ögonskador. Det var första gången som poliser i vårt land utsattes för dessa strålar. I Sverige har det däremot hänt många gånger. I fjol skedde det ca 80 gånger och ett trettio-

tal personer måste söka läkarhjälp. I Sverige försöker polismyndigheterna få laserpekare klassade som vapen. Följderna av en laserattack mot ögat beror på hur hög effekten är och var strålen träffar ögat. Strålen kan ge brännskador på hornhinnan men leder inte till svårare synskador. Om den träffar ögonbottens synsinnesceller blir skadorna bestående och förorsakar blindhet. Grön laser kan skada ögat på långt håll. Den aktiverar inte ögats blinkreflex som skall skydda ögat från yttre angrepp. Skyddsglasögon ger inget skydd mot grönt laserljus.

Fyrverkerier orsakar ögonskador

I Finland avfyras varje nyårsafton raketer för miljoner euro. Ögon, fingrar och öron är alltid i riskzonen vid fyrverkerier. Efter nyårsnätterna behandlas ett tjugotal ögonskador på våra sjukhus. Flera av dem leder till blindhet. Enligt statistiken är personer i åldern 18-25 år mest utsatta för olyckor. En nyligen gjord undersökning i Finland visar att bara en tredjedel av dem som avfyrar raketer och av åskådarna använder skyddsglasögon. De tester som säkerhetsteknikcentralen i Finland har genomfört visar att skyddsglasögonen ger ett gott skydd då de används.

Förutom avsaknaden av skyddsglasögon förorsakas ögonolyckor också på grund av avfyrarens okunskap, slarv eller alkoholpåverkan. Raketer som avfyras t.ex. från tomflaskor kan lätt få en helt felaktig

riktning då flaskan faller av raketens starka rekyllkraft. Raketen kan då landa bland människor eller antända hus. I sin kampanj mot ögonskador förorsakade av fyrverkeripjäser gick Synskadades Centralförbund rf i Finland ut för en tid sedan med mottot "Läs bruksanvisningen så länge du ser". Skyddssystem vid fyrverkerier har enhetligats i Europa år 2007 med EU-direktiv.

Skolelever fick skyddsglasögon

När jag som förbundsordförande inom Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf (FSS rf) år 1999 deltog vid den isländska synskadeorganisationens 60-årsjubileum i Reykjavik fick jag veta att organisationen hade börjat dela ut skyddsglasögon till skolelever inför nyårsfesternas fyrverkerier. Denna värdefulla aktivitet beslöt jag att i framtiden även försöka realisera i Finland. Då FSS r.f. år 2006 firade sin 60-åriga verksamhet, tyckte jag att tidpunkten var lämplig att verkställa idén. Förbundsstyrelsen gav grönt ljus för projektet och i december samma år hade jag äran att dela ut de första skyddsglasögonen åt elever i Kotka Svenska Samskola, som var min egen skola. Före utdelningen höll jag ett anförande om synskador, deras orsaker, följder och hur man undviker dem. "Använd skyddsglasögon så kan du även nästa år njuta av fyrverkerier", var FSS rf:s hälsning till eleverna. De fick även information om förbundets verksamhet.

Förutom skyddsglasögon tilldelades varje elev en broschyr från Säkerhetstek-

nikcentralen innehållande tips för rake-tavfyrning samt broschyren "Så här kan du hjälpa oss synskadade" från FSS rf.

Efter starten i Kotka har FSS rf årligen delat ut skyddsglasögon i olika delar av Svenskfinland. År 2007 delades de ut i Solf skola i Vörå. Följande år var Sarlinska skolan i Pargas i turen och i slutet av 2009 Cronhjelskolan i Larsmo. I december i år kommer elever i en skola på

Åland att bli lyckliga ägare till skyddsglasögon. Då har projektet pågått i fem år. Förbundets representanter har under alla besök informerat om skyddsglasögonens betydelse och om synskador i allmänhet. FSS rf:s projekt sponsorerades av Veritas skadeförsäkring som från början av 2009 fusionerades med Aktias skadeförsäkring. Samarbetet mellan FSS rf och försäkringsbolagen har fungerat väl.

Text: Arto Vanhanen
Foto: Arkiv samt Johan Vanhanen

Fakta: FSS ögonskyddsprojekt

- **FSS projektet "Utdelning av skyddsglasögon i skolorna" inleddes 2006. Glasögon har delats ut i Kotka, Vörå, Pargas och Larsmo.**
- **År 2010 planeras utdelning av skyddsglasögon i Godby högstadieskola på Åland.**
- **Utdelningstillfället har sett lite olika ut under årens lopp. De senaste åren har FSS utvecklat en bildbank som visar bilder på hur de synskador som förorsakats av fyrverkerier kan se ut.**
- **Skyddsglasögonen är av godkänd och testad modell med både FSS och sponsorn Aktias logo tryckta på vardera skalmen.**

VAMPO och personlig assistans i Vasa

Delaktighet, jämlikhet, självbestämmanderätt och lika möjligheter var ord som hördes på seminariet "VAMPO och personlig assistans" i Vasa en regnig torsdag i september 2010. Två paneldebatter och flera föredragshållare dryftade frågor runt temat.

I slutet av augusti 2010 offentliggjordes det handikappolitiska programmet VAMPO i Finland. En svensk översättning av programmet saknas ännu, men den borde bli klar under hösten. Målet med VAMPO var ett konkret handikappprogram, enligt Aulikki Rautavaara (utvecklingschef på Institutet för hälsa och välfärd). Programmet innehåller 122 konkreta åtgärder som bl.a. ska förbättra

den socioekonomiska ställningen och förebygga fattigdom bland personer med funktionsnedsättning. Rätten till ett meningsfullt liv, möjlighet till utbildning och arbete är viktigt för alla. Alla vill göra rätt för sig som en debattör framhöll. Lars-Erik Björklund (ordförande i DUV i Vasanejden) betonade arbetets sociala dimension. Undersökningar visar dock att endast

17% av funktionshindrade personer i åldern 25-64 år var sysselsatta under åren 1995-2002 (Stakes). Detta har till största delen att göra med bristen på information till potentiella arbetsgivare. Projekt av typen "ARBETE - genom samarbete" som FDUV drivit kan underlätta för arbetsgivare och arbetstagare att finna goda lösningar och se att det kan fungera bra.

En paneldebatt med Carola Lithén (ped. mag. och lokalpolitiker), Tiina Mäki (handikapp- och tillgänglighetsombud, Vasa), Håkan Nordman (riksdagsledamot och ordf. Vasa fullmäktige), Gustav Skuthälla (ordf. Psykosociala förbundet) under ledning av Ulrika Krook (juridiskt ombud) gav vid handen att möjligheten till sysselsättning och delaktighet på alla områden i livet är ytterst viktig för människor med funktionsnedsättning. Många funktionshindrade lever i fattigdom. Invalidförbundets fattigdomsprogram innehåller förbättringsförslag med konkreta åtgärder för att minska fattigdomen i Finland. En höjning av folkpensionen är ett exempel.

Det räcker dock inte att reservera ekonomiska resurser. Panelen var av den åsikten att handikappfrågor måste förankras i kommunens alla organ - inte enbart i handikapprådet, som i själva verket har små möjligheter att vidta åtgärder. Medvetenheten om funktionshindrades verklighet måste höjas i samhället överlag, men bland beslutsfattarna i synnerhet.

Ulrika Krook framhöll att språket också är

nämnt som en möjlig diskriminerande faktor i VAMPO. Finlandssvenska funktionshindrade är en minoritet i en minoritet, vilket ytterligare försvårar. Ulrika tog upp en viktig faktor som rör möjligheten att beviljas personlig assistent, nämligen vikten av en informativ serviceplan. Lagstiftningen är behovsprövad och inte diagnosbaserad. Trots att det är olagligt har människor nekats personlig assistans med motiveringen att de tillhör en viss diagnosgrupp.

Efter ca ett år ska det riksomfattande handikapprådet VANE följa upp VAMPOs tillämpning berättade planerare Tuula Tuominen. Lokala förvaltningsorgan runt om i landet ska få dela med sig sina erfarenheter.

Gustav Skuthälla tog upp åldersdiskrimineringen i handikappservicelagen. Många äldre avvisas med hänvisningen att det är normalt åldrande som gör att de inte klarar sig. Ställningstagandet från fall till fall gör att det kan variera från kommun till kommun vad man anser bero på funktionsnedsättning och vad som beror på åldrande.

För att kunna uppnå delaktighet i studier, jobb, på fritiden och i t.ex. samhällsuppdrag, är en personlig assistent ofta nödvändig. En assistent ska hjälpa den funktionshindrade med att göra sådant som han skulle göra om han inte hade det. FSS ledamot Patrik Paulin deltog tillsammans med sin personliga assistent Jessica Hietämäki i en paneldiskussion om detta. Elisabeth Hästbacka med sin assistent Karolina Strand deltog också. Flexibilitet nämndes som en viktig egen-

skap hos en personlig assistent. Alla fyra paneldeltagare var överens om att man kan vara och kanske måste vara vän med sin assistent. Arbetet som assistent gör att man kommer att känna varandra väl och då bör personkemin stämma. Man måste ändå minnas att man står i ett arbetsförhållande till varandra och det är bra att vara tydlig gällande arbetstider och -uppgifter för att inte lojalitetskonflikter ska uppstå. Man vill inte kräva att en vän gör vissa saker och då är det bra med på förhand uppgjorda regler. Patrik har hittat sin assistent via bekanta och Elisabeth via studerande på Åbo Akademi. Om man inte hittar en assistent på de vägarna kan tvåspråkiga Vasanejdens assistentcenter hjälpa till. Det började som ett projekt och är nu en varaktig tjänst för invånare i Vasa, Malax och Korsholm. År 2009 hade centret ca 130

kunder och ca 75 personer hade sökt assistenter via dem. Centret erbjuder assistentförmedling och även vikarier. Stödgrupper, rådgivning och utbildning för både uppdragsgivare och assistenter ges också.

Moderator Anna Caldén avrundade seminariet förtjänstfullt med sammanfattningen att VAMPO berör alla ministerier, inte bara social- och hälsovårdsministeriet. Handikappolitik handlar inte bara om pengar utan om attityder och en vilja att påverka. Vi måste också jobba för att svenskspråkig service ska finnas kvar. Med andra ord handikappolitik är allas ansvar.

Text: Tina Back, distriktssekreterare i Vasa svenska synskadade r.f.

■ Patrik Paulin, styrelseledamot i FSS styrelse samt ordförande i Vasa Synskadade var en av deltagarna i paneldebatten. Fotot är en arkivbild.

■ Ann-Britt Mattbäck, ordförande i FSS distriktsförening Norra Österbottens Svenska Synskadade, provar talsyntesen Samuel på sin Pratsam-box. Det var Ann-Britt som kom på namnet till Samuel. Namnet kom till dels för att det anknyter till namnet Pratsam och dels för att det är lätt att uttala på alla språk.

Talsyntesen Samuel lanserades

Svenskfinland har fått en egen talsyntes. Talsyntesen heter Samuel och har utvecklats av FSS distriktsförening Norra Österbottens Svenska Synskadade i samarbete med flera olika aktörer. Men ännu dröjer det ett tag innan nyheten kan tas i bruk på bredare front i praktiken, till exempel för att få den egna dagstidningen uppläst med Samuel som talsyntes.

- Samuel behöver alltid hjälp med att utträtta något, berättar Daniel Ainasoja som fungerar som projektledare för PratSam. Den behöver rättare sagt ett program eller hjälpmedel att samverka med. Det kan handla om en skärmläsare till datorn eller mobiltelefonen, en kamera som digitaliserar text eller ett

■ Ann-Britt Mattbäck lyssnar på talsyntesen medan projektledare Daniel Ainasoja ställer volymen.

program som gör talböcker från textdokument.

NÖSS har initierat och utvecklat flera informationstillgänglighetsprojekt, och man har nu ansökt om finansiering för ett femte i raden. De tidigare projekt som NÖSS varit involverade av har i korthet gått ut på bland annat att skapa en PratSam-box med tillhörande servertjänst, anpassa den till Daisy-formatet och skapa en PC-klient för att användarna ska kunna läsa via sin dator. Om det femte projektet blir verklighet kommer NÖSS att utveckla fler program som ska fungera med den nya finlandssvenska talsyntesen.

Tidningshusen bör aktiveras

Talsyntesen Samuel nås i praktiken av en ganska liten grupp synskadade, än så länge. Förutom de program som behövs kan man inte använda sig av Samuel då man läser sin dagstidning innan de texter som ska läsas upp är fullständigt anpassade. Processen med att få tidningshusen att göra sina texter lättillgängliga att läsas upp pågår fortfarande.

- Responsen från de mindre tidningshusen har varit dålig, men det finns planer på ett sidoprojekt för att motivera dem att sätta resurser på det. Målsättningen med sidoprojektet är att även göra kommersiella ljudtidningar samtidigt som man gör taltidningar, vilket kunde ge tidningshuset en liten inkomst ifall det också finns intresserade bland personer som inte har ett läshandikapp, förklarar Daniel Ainasoja.

Redigering krävs

Problemet med de format tidningshus producerar sina texter är att de inte är fullständigt tillgängliga. Till exempel kan pdf-versioner leda till att rubriken plötsligt kommer efter texten eller andra oregelbundenheter om texterna plockas ut per automatik. Idag når man enligt projektledaren 70 procent av texterna automatiskt, men för att kunna få tillförlitlig information till 100 procent behövs mänsklig redigering. Detta kunde skötas av till exempel studerande eller frivilliga, eller så utvecklas ett verktyg i framtiden.

NÖSS nöjda med arbetet

Seppo Sjö, som även sitter i distriktsföreningen Norra Österbottens Svenska

Synskadades styrelse, har fungerat som ordförande för NÖSS projekt. Utvecklingsprojektet inleddes ursprungligen för åtta år sedan i och med att man hade ett nära samarbete med de lokala dagstidningarna. Man ville helt enkelt att synskadade skulle få sin dagstidning samtidigt som alla andra. Seppo har använt talsyntesen Samuel på sin dator i testsyfte innan den lanserades och är nöjd med vad man åstadkommit. - Det har funnits ett behov av en finlandssvensk talsyntes, säger Seppo Sjö. Vi hoppas att vi nu ska kunna gå vidare med projektet och utveckla de program som krävs.

Text: Sofia Stenlund
Foto: Cecilia Weckman

Fakta: Talsyntesen Samuel

Den finlandssvenska talsyntesen Samuel är utvecklad av Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f. (NÖSS) i samarbete med rikssvenska Acapela Group, en ledande aktör inom området röst- och talteknologi. Företaget Lingsoft har tillhandahållit de lingvistiska tjänsterna gällande det finlandssvenska språket. Samuel kan bland annat användas till att producera taltidningar, talböcker, och taltidskrifter samt även för att läsa upp anteckningar, dokument, e-post och webbsidor.

Som Samuels röst fungerar skådespelaren Henrik Heselius.

Talsyntesen har förverkligats med stöd från bland andra Penningautomatföreningen RAY samt olika fonder och stiftelser.

En kurs i punktskrift

Under denna rubrik berättar en av deltagarna i FSS tredelade kurs i punktskrift om sina upplevelser och erfarenheter efter en intensiv och lärorik kursperiod.

Det var med stor nervositet som jag den femtonde februari stod ute och väntade på att min taxi skulle komma och hämta mig för att köra mig vidare till Östra Centrum. I ärlighetens namn så har jag bara åkt igenom Östra Centrum och varit halvsovande, men nu skulle man dit och visste absolut inget. Som tur hade min chaufför en GPS, som skam nog hade oss att köra en hel del extra ut och in i Helsingfors, innan den behagade visa rätt väg, men fram kom vi med många goda skratt och några "väl valda ord" till uppfinnaren av GPS!

Väl inkommen och inkvarterad var det dags för lunch och en chans till att lära känna sina "olyckskompisar". Vi var i varierande ålder och av varierande bakgrund och representerade hela Svenskfinland.

Introduktionen och för övrigt den första veckan bar både intressant och tröttsam. Många kvällar efter kvällsteet så fundrade man på om man alls ska orka med följande dag. Men upp kom man och lärde sig alfabetet och att läsa enklare meningar. Undrar egentligen hur min instruktör hade nerver att lära mig punktskrift, ofta kände jag av att jag var ett problem än som en läraktig elev. Men

underligt nog lärde jag mig att efter första veckan läsa lättare texter. Men jag hade ett mål att efter första veckan kunna läsa de böcker som jag gillar bäst. Den första veckan gick som sagt bra och man lärde sig att läsa och fick känna på att skriva. Morr, morr! Gillade inte att skriva på maskinen. Jag och maskinen var nog mera på kollisionskurs än vänner. Men nu hem och läsa de första böckerna. Gillar fortfarande Greven av Monte Christo! Det var den boken som jag läste efter första veckan och den var i tätskrift, men började nog med en bok i gles för att få en uppfattning om böckernas uppbyggnad och läsa dem utan att ha hjälp av en instruktör.

Andra veckan i maj var vi åter igen i Östra Centrum. Nu var det en hel del glada rop och skratt som gällde då vi träffades, men oj vad vi hade det roligt på lektionerna och på vår fritid. Men det blev lite ommöbleringar i grupperna. Men det gjorde inget. Men stackars instruktören som skulle försöka lära mig att bli vän med maskinen så att jag skulle kunna börja skriva. Fortfarande var jag och maskinen inte vänner, men nu är vi det och jag skriver en hel del med den. Tyvärr tog texterna för läsandet slut och så blev det att man "hackade" på maski-

nen lite mera. Det var inte en miss av instruktörerna utan nog snarare så att man hade kommit för långt med att kunna läsa "staplande" och någorlunda fort. Denna gång hade jag inget mål för kursen.

Och som sommararbete fick man att man skulle skriva. Tyvärr hann jag inte skriva den bok som jag lovade, men däremot skrev jag en kort version om Bengtskärs fyr.

Tredje och sista veckan. Kom från Åland på natten och framme i Åbo på morgonen, och vem fanns inte i Åbo hamn och tog tag i mig i terminalen om inte min egen chaufför. Han har ställt upp för mig i vått och torrt, utan honom skulle jag inte komma någonstans på fastlandet. Denna chaufför är guld värd. Han kommer nu igen att vara emot mig när jag skall igen på rehabilitering och vård, han kör dit jag skall.

Denna gång tror jag att man gav lite mera gråa hårstrån till instruktören och instruktören åberopade nog några gånger "nedre" makter, då det blev för fnittrigt eller att vi allmänt inte kunde hålla oss i skinnet.

Texter hade vi denna gång en hel del, och några hann vi avverka, och andra blev man nästan lite frustrerad för då man inte fick fram bokstaven, men det var inte någons fel utan helt enkelt fel ihopstansat. Men även denna gång klarade vi av detta och i slutet kunde man konstatera att vi hade avverkat lite mera än vad som är kraven för en grundkurs, men vad gör man få man blev inbiten i "språket"!

Kort kan man säga att det har varit så roligt att vara på denna kurs och det har varit passligt med kvällsprogram och oftast har man varit så passligt trött på kvällen att man nästan har stupat i sängen. Självt har jag några gånger nog funderat på varför detta har hänt oss, varför har vi blivit synskadade? Svar kommer man aldrig att få, men det har varit en trevlig kurs och framförallt ska nog ledsagaren, instruktörerna och rehabiliteringsrådgivaren ha ett stort tack och Ni är guld värda som orkar med att ha närvarat och orkat med att några har skämtat friskt om saker och även "överdrivit" lite.

Som ett litet slut vill jag ge alla Er en lite vers som jag själv fått år 1991, i vilket sammanhang kommer jag inte ihåg, och vem som är upphovsmakaren vet jag inte.

Dessa tänkvärda ord vill jag ge Er och att försöka leva efter:

Har du tänkt på hur viktig du är?

För mig och alla andra!

Har du tänkt på att ett leende från dig

Kan sätta guldkant på en hel dag för en medmänniska?

Har du tänkt på att ett vänligt ord från dig

Kan bryta isoleringen och tystnaden

För någon ensam?

Har du tänkt på hur viktig din utsträckta hand är?

Har du tänkt på vilka underverk

Vanlig medmänsklighet kan göra?

Har du tänkt på hur viktig du är?

Text: Susanne Laag-Söderström

Solveig Sjöstedt minns Johanna Enqvist

Det var med sorg och bestörtning vi nåddes av budskapet att Johanna Enqvist avlidit den 15 augusti i en ålder av 66 år. Johanna var förskollärare vid dåvarande Svenska blindskolan åren 1974-1980. Hon kom till oss efter det hon varit barnträdgårdslärare i Danmark. Tack vare sina år där förde hon med sig en frisk fläkt av 'stora världen'.

Som lärare i förskolan var Johanna saklig och duktig. Man märkte att hon trivdes både med sitt arbete och med barnen. Det var inget daltande med barnen utan en kärleksfull och effektiv undervisning. Johanna hade inte tidigare haft att göra med synskadade elever men hon kom snabbt in i arbetet. Eftersom skolan saknade en mobilitylärare i det skedet gladdes det oss att hon genomgick en kurs i mobility och kunde ta sig an den undervisningen.

I lärarrummet visade Johanna att hon verkligen trivdes med sitt arbete. Hennes

humor och goda humör smittade av sig på kollegerna och många av oss umgicks med henne också på fritiden.

En oförglömlig upplevelse jag personligen hade med Johanna var en resa till Teheran och Istanbul. Att resa med tåg sammanlagt ett par veckor kräver en hel del av en vänskap. Vi träffade trevliga människor tack vare Johannas utåtriktade väsen, och det gjorde att resan aldrig kändes långtråkig.

Johanna ville inte stagnera i sin utveckling utan utbilda sig till lärare för barn med synskador. Hon reste därför till Sverige för att läsåret 1980-1981 bli speciallärare med inriktning på syn. Hon genomförde sina studier och efter sin examen arbetade hon ett år som ADL-lärare för vuxna nysynskadade på AMI/S-syn i Uppsala. Därefter fick hon jobb som förskolekonsulent vid Tomtebodaskolan. Hon fortsatte i denna roll hela sitt fortsatta yrkesliv trots många organisato-

riska förändringar - Länskolnämnden i Stockholms län, Statens Institut för Handikappfrågor, Specialpedagogiska Institutet och senast Specialpedagogiska Skolmyndigheten.

Eftersom antalet elever med flerfunktionshinder stadig ökade ville Johanna göra sig kompetent för att ta hand också om dessa elever. Hon genomgick därför en specialläroutbildning med inriktning på utvecklingsstörning för att bättre kunna bemöta behovet hos dessa barn. En orsak till att Johanna stannade i Sverige var att hon där funnit sin stora kärlek, Harry Svensson, som arbetade på Utbildningsdepartementet med frågor kring integrering av elever med funktionshinder. Senare övergick han till en tjänst vid Tomtebodaskolan. De hade träffats i en hiss på Island 1979 och enligt hörsägen sade det klick redan då. Resultatet blev alltså att Johanna förblev i Sverige och några år senare gifte sig med sin Harry.

På 1990-talet blev hon djupt involverad i ICEVI (International Council for Education of People with Visual Impairment) som ordförande i Early Intervention Committee. Det visar än en gång hur framgångsrik Johanna varit under hela sin karriär. Eftersom både Harry och jag hade olika uppdrag inom ICEVI innebar det att vi träffades i olika sammanhang ute i världen.

Johannas sista månader gav vid handen att någonting var på tok. I mitten av maj märkte hon att hon hade vissa problem med att gå. Detta hindrade henne inte från att åka till Skottland för att bese

platser där hennes anförvanter en gång i tiden bott.

Vid midsommartid gick hon allt sämre, men det skulle ta den envisa Johanna ytterligare en tid innan hon uppsökte en läkare. Hon fortsatte att leva ett helt normalt liv, vilket bl.a. innebar att hon dagligen körde in till det närbelägna samhället för att handla.

I mitten av juli ändrades situationen. Vid Akademiska sjukhuset i Uppsala konstaterade man att hon hade hjärntumör. Efter fem dagar på sjukhuset skrevs hon ut, bodde på torpet och åkte till Södersjukhuset i Stockholm för strålbehandling.

Men tuff som hon var ansåg hon sig aldrig vara sjuk. Hon hade visserligen svårt att gå, men ingen värk. Enligt hennes definition är man därför inte sjuk. Åkomsten var bara en liten parentes i hennes liv ansåg hon. På morgonen söndag den 15 augusti vaknade hon inte upp. Johanna fick sluta sitt liv lugnt och stilla på sitt älskade torp. Hon bodde här mer eller mindre permanent sedan pensioneringen i april 2009. Här levde hon också ett mycket aktivt liv. Under veckan var det träffar med sygruppen, quiltgruppen, onsdags-simmarna etc. Det är synd att hon inte fick tillfälle att fortsätta med detta många ytterligare år.

Johanna sörjs främst av maken Harry Svensson, bröder med familjer, forna kolleger och en stor skara vänner utspridda i världen.

Solveig Sjöstedt
Johannas rektor och vän

Hur är det att vara synskadad? Låt FSS informatör berätta!

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. bedriver informatörsverksamhet sedan över 30 år tillbaka. Informatörsverksamheten går ut på att synskadade själva går ut och informerar om vad det innebär att vara synskadad i dagens samhälle. På detta sätt vill FSS sprida kunskap om och förståelse för synskadades situation. FSS har utbildat flera synskadade medlemmar till informatörer i hela Svenskfinland.

Nu har ni möjlighet att bjuda in en informatör på besök! Det är mycket enkelt: ni behöver bara kontakta FSS informationschef som koordinerar informatörsverksamheten. Informationschefen kontaktar den informatör som är närmast er. Därefter kommer informatören att kontakta er och besluta om detaljerna kring själva informationstillfället. Om ni vill kan ni också kontakta informatören direkt. Informationschefen ger er kontaktuppgifter.

Ett informationstillfälle anpassas efter målgrupp, behov och ändamål. Den vanliga längden på ett informationstillfälle är minst en lektion. Ett informationstillfälle är ett ypperligt sätt att t.ex. sätta igång en diskussion om människors olikheter och om tolerans. Det går också att följa upp besöket bl.a. med uppsatser, målningar eller dylikt. Ett informatörsbesök är garanterat givande – och dessutom helt gratis för er.

Vi hoppas att detta väcker ert intresse och att ni vill ta vara på denna möjlighet!

Kontakta:

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

Cecilia Weckman

Tf informationschef

Tfn 09-6962 3013

E-post: cecilia.weckman@fss.fi, info@fss.fi

Vill du stöda vår verksamhet?

Du kan t.ex. bli vårstödjad medlem, köpa våra kondoleans- och gratulationskort eller ge en testamentsgåva. FSS verksamhet har i stor utsträckning kunnat skapas tack vare donationer och testamenten. Fortfarande är donationer och testamenten mycket viktiga för vår verksamhet.

Varför stöda FSS?

Trots samhällets insatser behövs den tredje sektorns organisationer för att komplettera, utveckla och garantera redan existerande verksamhet. FSS ändamål är att verka för att synskadade personer får med andra medborgare likvärdiga levnadsförhållanden i socialt, kulturellt och ekonomiskt hänseende. FSS serviceutbud och intressebevakning utgör en del av den tredje sektorns insatser för ett tryggare och mer jämlikt samhälle.

FSS fungerar idag som en sakkunnigorganisation i synskadefrågor och förbundets viktigaste tyngdpunktsområden utgörs av rehabilitering, kommunikation och information samt intressebevakning. FSS bedriver en målmedveten verksamhet för att svenska synskadade ska ha en så bra vardag som möjligt.

FSS tar tacksamt emot donationer och testamenten för att säkerställa kontinuitet och utveckling.

Hur ska man förfara?

Som donator kan du välja att ge FSS fri dispositionsrätt till din donation eller testamente. Du kan också själv bestämma det ändamål inom ramen för FSS verksamhetsområde som du önskar stöda. FSS omsätter donationerna i konkret verksamhet.

Donationer riktade till Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. kan inbetalas på kontot: Aktia 405546-52494. För mera ingående upplysningar kontakta gärna verksamhetsledare Marita Tierala, tfn (09) 6962 3011.

Meddelanden

Kamp för tillgänglig litteratur för läshandikappade

Flera organisationer har enat sina krafter och engagerat sig i ett projekt med målsättningen att göra litteratur mer tillgängligt för personer med läshandikapp. Bara en bråkdel av all den litteratur som produceras och publiceras världen över finns idag i sådana format som är tillgängliga för alla. För tillfället arbetar bland andra Europeiska Blindunionen (EBU) och Världsbindingen (WBU) med att försöka påverka förläggare och upphovsrättslagstiftning för att producera och distribuera böcker i format som alla kan ta till sig, även över landsgrän-

serna. I samband med internationella läs- och skrivkunnighetsdagen i september sände Europeiska blindunionen och Europeiska dyslexiförbundet tillsammans ut ett pressmeddelande med bland annat följande information: "Blinda, synskadade personer och dyslektiker står inför en sorts litterär hunger. Enbart cirka fem procent av alla böcker konverteras någonsin till de tillgängliga format de kan läsa såsom storstil, ljud eller punktskrift."

Källa: www.euroblind.org

Vita käppen uppmärksammades

Den 15 oktober firades Vita käppens dag, en dag som uppmärksammas över hela världen. Syftet är att ha fokus på synskadades säkerhet i trafikmiljön. Den vita käppen fungerar som ett varningsmärke för såväl bilister som cyklister och fotgängare.

I samband med Vita käppens dag vill man göra allmänheten uppmärksam på de utmaningar synskadade möter i trafiken. Flera av FSS distriktsföreningar uppmärksammade dagen genom att gå ut i näromgivningen och informera om den vita käppen.

Den vita käppen är ett av de äldsta och

främsta hjälpmedlen för synskadade. Den används för att till exempel hitta stolpen vid ett övergångsställe, ta reda på var en trappa börjar och slutar och för att undvika hinder.

Det finns flera sätt att underlätta för synskadade att röra sig utomhus. Hållplatsutrop i kollektivtrafiken som berättar var man är, trafikljus med ljudsignaler, men också medmänsklighet och vänligt bemötande. Man kan också arbeta förebyggande genom att se till att exempelvis hemsidor med reseanvisningar är tillgängliga för alla, även med hjälpmedel.

Jonas Jonasson tilldelas årets ljudbokspris i Sverige

Författaren Jonas Jonasson och uppläsaren Björn Granath tilldelas Iris Ljudbokspris 2010, för succédebuten "Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann".

Iris Ljudbokspris delades ut på Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg. Jonas Jonasson och Björn Granath delar på 50.000 kronor och får varsitt konstverk skapat av Tove Adman. Priset delades ut av förra årets vinnare Per Olov Enquist i sällskap av jurymedlemmarna Amelia Adamo, Ulf Elfving och Morgan Alling. Det var en enad jury som valde "Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann" till vinnare.

- Att skriva boken var en sak. Att sedan få den inspelad som ljudbok med Björn Granaths lättsamma ton ger boken ytterligare dimensioner som jag är väldigt stolt över, säger Jonas Jonasson. Boken är en skröna som tar med lyssnaren på en resa genom 1900-talet där huvudpersonen, den 100-årige Allan, spelat en förvånansvärt avgörande roll. Människor har skrattat sönder sängen när de lyssnat på boken och läkare har ordinerat patienter att lyssna på boken för att bli på lite bättre humör.

- Det är fantastiskt roligt att få Iris Ljudbokspris. Ljudböcker är en sådan härlig form av gestaltning. Och boken har ett humoristiskt och lätt satiriskt språk som tilltalar mig, säger uppläsaren och skådespelaren Björn Granath.

Både boken och ljudboken har gjort succé och legat på topplistorna i flera månader. Nu fortsätter segertåget ut i världen och rättigheterna till boken har sålts till 14 länder.

- Jag var tvungen att köra flera extravarv med bilen innan jag skulle parkera. Jag ville helt enkelt inte sluta lyssna", säger Amelia Adamo som sitter i juryn.

Juryns motivering:

Björn Granath har rätt röst till en text där humorn försynt lurar bakom hans sträva stämma. Han tolkar och berikar den mest överraskande och mustiga skröna. Berättare och innehåll bildar det perfekta äktenskapet.

Källa: www.srf.nu

Meddelanden från distriktet

Ålands Synskadade r.f.

Kontaktuppgifter:

Organisationssekreterare Erika Jansson finns anträffbar på Ankaret, Johannebovägen 7, måndagar kl. 9-13, och på HandiCampen, Skarpansvägen 30, torsdagar-fredagar kl.9-15.30.

Kom gärna in till mig eller ring Ankaret, tel. 018-19670

HandiCampen, tel. 018-527 362

Mobil: 0457 34 38 950

E-post: aland.syn@aland.net

Hemsida: www.handicampen.ax/syn

Taltidningsjubileet, 30 år

Jubileet som firades söndagen den 12 september kl. 12.00 på Ankaret blev en stor succé och alla var jättenöjda. Både lokaltidningarna och radion var inbjudna.

Pratsam/Taltidningen kostar:

Ordinarie medlemmar 100 € för helt år

Ordinarie medlem 50 € halvt år

Icke medlem 120 € för helt år.

Icke medlem 60 € för halvt år.

Kontakta Lars Nylund på telefon: 0405062327 för frågor om taltidningen.

Uppdaterade

För att hålla er uppdaterade om våra aktiviteter fortsätt att lyssna på taltidningen Medlemsbandet och kolla i kalendern i lokaltidningarna.

Gå även in på hemsidan under Aktuellt, den blir uppdaterad lite nu och då.

www.handicampen.ax/syn

Bli medlem

Välkommen som medlem i Ålands Synskadade r.f. antingen som ordinarie eller som stödjande medlem.

Som ordinarie medlem krävs läkarintyg. Kontakta då ögonpolikliniken på telefon 018-353339 och tala med Nina Jansson.

Medlemsavgift för ordinarie medlemmar är 10 € och för stödjande 15 €. Som medlem får du medlemsbrev, HandikappBulletinen, och andra utskick. Du kan även delta i andra arrangemang. Du kan stöda Ålands Synskadade r.f. genom att göra en inbetalning till föreningen, som gåva eller donation till bankkonto ÅAB: 660100-2305365

Tack!

Syntolkning

Vi har under vintern och våren utnyttjat våra mycket duktiga utbildade syntolkare genom teaterföreställningar, filmkvällar på Ankaret med även fotbollsmatcher på Wiking Holdings Arenan i Mariehamn. Det är mycket uppskattat och det kommer vi att fortsätta med.

Vita Käppens Dag, 15 oktober, gick

medlemmarna runt i Mariehamns stad och informerade om bl.a. problemet med könummerlapps-systemet för synskadade.

HÖSTMÖTET blir lördagen den 30 oktober kl. 12.00 på Ankaret

Kommande aktiviteter:

Månadsträff

Måndagen den 8 november kl. 18.00

Program: Musikkväll

Bingo på Ankaret

Tisdagen den 23 november kl. 18.00

Julbasar på Ankaret

Lördagen den 4 december

Önskar ni att vi ordnar kurser eller om ni har andra idéer som ni vill skulle vilja införa, så är det bara att ringa till Erika tel. 0457 34 38 950

Ha en jättebra vinter!

Välkomna!

Svenska Synskadade i Östnyland r.f.

Svenska Synskadade i Östnyland r.f håller *stadgeenligt höstmöte* lördagen den 27 november kl 13.00 på Kajutan, Ågatan 33 Borgå. Välkommen!

Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f.

Måndag: Bowling-träning kl 13 vid Idrottsgården i Jakobstad.

Onsdag: Vattengymnastik på Östanlid, grupp 1 kl 12 och grupp 2 kl 13.

Mimosel för damer varannan onsdag kl 13 och herr-Mimosel varannan onsd. kl 15 på Fyren.

Torsdag: Balans- och muskelträning med Peter Appel kl 10.30 - 12.00 på Fyren.

Under blindveckan mörklägger vi verksamhetscentret "Fyren" och inbjuder personal och studerande inom service och omsorg, medlemmar, anhöriga och andra intresserade, till ett evenemang med informerande och underhållande program i totalt mörker, tisdagen 9.11 kl 14 och kl 18. Föreningsmedlemmar och rehab.rådgivare Pia Nabb medverkar.

Julfesten hålls söndagen 12.12 kl 14.00 vid Uffes Bar i Purmo. Vi bjuds på en traditionell julmiddag och stämningsfullt program. Anmälningar och tilläggsavgifter via Ann-Sofie på Fyren tfn 7234 880 eller 050-3795 658.

Läs mera om våra aktiviteter i medlemsbandet och ÖT:s minneslista på lördagar.

Välkomna med i verksamheten!

NÖSS r.f.

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland r.f.

Måndagsträffarna fortsätter som vanligt med varierande program i mimoselträningens tecken, varje måndag kl 13.00 på Hörnan.

Måndagen den 22 november får vi delta i en guidad rundtur i vår hemstad Helsingfors. Mera information om turen får du genom att ringa kansliet eller lyssna på medlemsbandet.

Måndagen den 6.12 har kansliet stängt p.g.a helgdag.

KALLELSE TILL HÖSTMÖTET 18.11.2010
Svenska synskadade i Mellersta Nyland r.f. håller stadgeenligt höstmöte torsdagen den 18 november kl 16.30 på Parisgränden 2 A 3 i Helsingfors.

Vid höstmötet behandlas följande stadgeenliga ärenden:

1. Verksamhetsplan för år 2011
2. Arvoden för styrelsen samt stödjande medlemmars medlemsavgift 2011.
3. Budgeten för år 2011.
4. Val av ordförande och viceordförande för år 2011
5. Val av två styrelsemedlemmar för åren 2011-2012
- 6 Val av revisorer och revisorssuppleanter för år 2011
7. Övriga ärenden

Efter höstmötet äter vi en bit mat tillsammans. För deltagande anmäl dig till kansliet.

Kansliet är öppet må-ti 9.30 – 13.30, to 13.30-15.30

Hörnans tel: (09)-612 1779

Lyssna på medlemsbandet för mera information om vårt program!

Vasa Svenska Synskadade r.f.

Distriktsföreningen Vasa svenska synskadade r.f. håller stadgeenligt höstmöte lördagen den 13 november 2010 kl. 13 på verksamhetscentret Lyktan, Skolhusgatan 40 C 1-2 i Vasa. Vid höstmötet behandlas i föreningens stadgar § 11 nämnda ärenden. Anmälningar senast 9.11 till kansliet, telefon 3170 654 /045-3213320 eller e-post: vasasynskadade@netikka.fi. Styrelsen.

- Boccia spelas onsdagar. Träff på Lyktan kl. 18.
- Mimoselkurs i samarbete med Folkhälsan hålls på Indigo, Storalångg.44 (fd Rasku) varannan torsdag (jämna veckor) kl.13-15. Elisabeth Weijola och Maj-Britt Aspö leder gruppen. Torsdag 4.11 nästa träff.
- Blindveckan uppmärksammas med en "må bra-dag" i Seniorpunktens festsal, Niklasvägen 1 i Smedsby onsdagen 10 november kl.11-15. Vi får skratta med Oa Lönnbäck, äta lunch (var och en betalar den själv men anmäl om du vill äta!) och efter det kan man välja mellan stavgång eller att delta i sittgymna med Pia Nabb. Till slut samlas vi igen för avslappning och avslutning av dagen. Anmäl ert intresse senast 3.11.
- Vi går och ser pjäsen "Allt eller inget" på Wasa Teater torsdag 18.11 kl. 11.45.

Priset är 24 euro/biljett. Bindande anmälan senast 9.11 till kansliet. Den fartfyllda pjäsen spelas på stora scenen och är ca 3 h lång inklusive paus.

- Tisdagen 23 november är det julgröt i Närpes. Kl.12 inleder vi med andakt i Närpes kyrka och sedan går vi över till församlingshemmet och äter gröt, smörgås, kaffe med dopp och umgås. Priset är 10 euro för samtransport och gröt. Anmäl till kansliet senast 16.11. Buss från Lyktan kl.10.30. Sydösterbottningar intresserade av samtransport kontakta kansliet.
- Föreningens julfest firas på Österhankmo lägergård torsdagen 2 december kl.17- ca 20. Buss från Lyktan kl. 16. Andakt med Mårten Björkgren, julmusik, besök av tomten och julmat förstås. Ta med en julklapp till värdet av 3-5 euro. Pris: 20 euro/person. Anmäl er senast 22 november till kansliet.
- Kansliets telefonnummer är 06-3170654 och 045-3213320. Telefontid mån-tor kl.9-11. Distriktssekreterarens kansli finns tillfälligt på Vasaesplanaden 17 i 3. vån, rum 316. Vid försändelser används Skolhusgatan 40 C som adress.

Välkommen med i verksamheten!
Hösthälsningar,
Styrelsen och distriktssekreterare, Tina Back.

Åbolands Synskadade r.f.

Åbolands Synskadade r.f. håller ordinarie HÖSTMÖTE lördagen den 13.11. kl. 14.00 på verksamhetscentret Sydvästen, Eriksgatan 5 A 9, i Åbo. De i stadgarna § 11 nämnda ärendena behandlas. Program och kaffeservering. Pargasborna anmäler sig till Harriet, tfn 4584665 och Kimitöns medlemmar till Birgitta, tfn 422253 eller 040-5867179. Väl mött på höstmötet!

styrelsen

Svenska Synskadade i Västnyland r.f.

Svenska synskadade i Västnyland r.f. samlas till **höstmöte** lördagen den 13 nov. 2010 kl. 13.00 i Lyan, Prästängsgatan 12, Ekenäs. Efter kaffet behandlas stadgeenliga höstmötesärenden.. Program. Transport enligt kända rutter. Anmälning senast to.11 nov.-10 till B. Sandberg tfn 040-544 8313 eller till B. Nordström tfn 044-336 8060. Välkommen! Styrelsen.

Inbjudan
Välkommen på kursen

Punktskrift till nytta och nöje

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. kommer att ordna en kurs med temat Punktskrift till nytta och nöje. Kursen är tredelad. Den första delen hålls under tiden 7-11.3, den andra 23-27.5 och den tredje 5-9.9.2011. Kursplats är Kurs- och semestercentrum Koivupuisto i Ylöjärvi, nära Tammerfors.

Kursen riktar sig till dig som kan grunderna i punktskrift men vill lära dig mera. Kanske känner du att du vill uppdatera dina kunskaper efter att en längre tid inte använt dig så mycket av punktskrift, eller kanske du vill fördjupa dina kunskaper. Vi vill visa att punktskriften kan vara både till nytta och nöje.

Mera information om kursen kommer senare, men markera redan nu datumet i din kalender! Du kan anmäla dig redan nu. Sista anmälningsdag är fredagen den 14 januari.

För anmälningar och mer information kontakta Tessa Bamberg, tfn (09) 6962 3024 eller 050-462 3181.

Varmt välkommen med på en inspirerande kurs!

FSS punktskriftsarbetsgrupp

Helsingfors 29.11 • Vasa 30.11

När **Jenny Lexhed** och hennes make fick en son med autism bestämde Jenny sig för att göra allt som stod i hennes makt för att hjälpa sonen till ett självständigt liv. Jakten efter en behandlingsmetod gjorde Jenny så desperat att hon till slut gick in i en utmattningspsykos och blev tvångsintagen på en psykiatrisk avdelning. Här vidtog en annan resa – resan tillbaka till hennes starka, friska jag.

I sitt föredrag berättar Jenny om sina erfarenheter som förälder till ett annorlunda barn och om sin egen psykos. Hur hittar man balansen mellan familjeliv, arbetsliv och viljan att göra allt för sitt barn? Ett hoppfullt föredrag om en familj i kris och vägen tillbaka.

Jenny Lexhed är en av grundarna till Speakersforum och författare till den bästsäljande boken "Det räcker inte med kärlek".

Plats och tid:

Helsingfors 29.11 kl. 18.30 - 20.30

SFV-salen, Nylandsgatan 17

Vasa 30.11 kl. 18.30 - 20.30

Vasa övningskola gymnasium, Skolhusgatan 31

Anmälan:

www.studiecentralen.fi eller studiecentralen@studiecentralen.fi, 09-61290711, 06-3204150

Avgiftsfritt, begränsat antal platser

Arrangörer:

Svenska studiecentralen • Barnvårdsföreningen i Finland r.f. • FDUV r.f. • Folkhälsans förbund r.f. •

Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening r.f. • Förbundet Hem och Skola i Finland r.f. •

Psykosociala förbundet r.f. • Svenska Österbottens Anhörigförening r.f. • Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.

Vi bryr oss om.

RAY delar ut vinsten från spel till medborgarorganisationer. De i sin tur hjälper oss finländare att ta bättre hand om oss själva och varandra.

Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf får under detta år 759 000 euro i understöd från RAY till sitt viktiga arbete.

www.raytukee.fi